

Sygn. akt IV CZ 20/15

## POSTANOWIENIE

Dnia 3 lipca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący)

SSN Barbara Myszka (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie z wniosku H. M.  
przy uczestnictwie A. D. i M. N.  
o stwierdzenie nabycia spadku,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej  
w dniu 3 lipca 2015 r.,  
zażalenia wnioskodawczyni  
na postanowienie Sądu Okręgowego w Ł.  
z dnia 12 września 2014 r.,

**oddala zażalenie.**

## UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 10 stycznia 2012 r. Sąd Okręgowy w Ł. odrzucił, jako wniesioną po upływie przepisanego terminu, skargę kasacyjną wnioskodawczynie H. M. od postanowienia tego Sądu z dnia 8 września 2011 r. oddalającego apelację uczestniczki postępowania A. D. od postanowienia Sądu Rejonowego w Ł., którym Sąd Rejonowy stwierdził nabycie spadku po L. M. i J. M. Sąd Okręgowy stwierdził, że odpis postanowienia z dnia 8 września 2011 r. z uzasadnieniem został doręczony wnioskodawczynie dnia 19 września 2011 r., natomiast skarga kasacyjna została wniesiona w dniu 4 stycznia 2012 r., a więc po upływie terminu przewidzianego w art. 398<sup>5</sup> § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. Zażalenie wnioskodawczynie na to postanowienie Sąd Najwyższy oddalił postanowieniem z dnia 25 października 2012 r.

W dniu 20 lutego 2012 r. wnioskodawczynie złożyła wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej. Postanowieniem z dnia 11 kwietnia 2013 r. Sąd Okręgowy oddalił ten wniosek i odrzucił skargę kasacyjną. Podkreślił, że wnioskodawczynie nie przedstawiła okoliczności uzasadniających przywrócenie terminu, twierdziła jedynie, że nie zrozumiała pouczenia o sposobie i terminie zaskarżenia postanowienia ogłoszonego w dniu 8 września 2011 r., lecz tego rodzaju twierdzenie - w świetle art. 168 § 1 k.p.c. - nie uzasadnia przywrócenia uchybionego terminu. Na skutek zażalenia wnioskodawczynie, Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 10 kwietnia 2014 r. uchylił zaskarżone postanowienie w części odrzucającej skargę kasacyjną. Rozpoznając – na podstawie art. 380 w związku z art. 398<sup>21</sup> i art. 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c. - postanowienie Sądu Okręgowego w części oddalającej wniosek o przywrócenie terminu, Sąd Najwyższy stwierdził, że wniosek o przywrócenie terminu został sporządzony osobiście przez wnioskodawczynię, a więc z naruszeniem art. 87<sup>1</sup> w związku z art. 13 § 2 k.p.c., a poza tym Sąd Okręgowy nie ustalił, kiedy rozpoczął bieg termin wskazany w art. 169 § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c., i uszło też uwagi tego Sądu, że równolegle z wnioskiem o przywrócenie terminu nie została wniesiona skarga kasacyjna. Sąd Okręgowy zatem przedwcześnie dokonał oceny zasadności wniosku

o przywrócenie terminu oraz dopuścił się uchybienia polegającego na odrzuceniu nieistniejącej skargi kasacyjnej.

Postanowieniem z dnia 12 września 2014 r. Sąd Okręgowy odrzucił wniosek wnioskodawczynie o przywrócenie terminu i odrzucił skargę kasacyjną. Stwierdził, że - w wypełnieniu zarządzenia Sądu - pełnomocnik wnioskodawczynie w dniu 14 lipca 2014 r. złożył wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej od postanowienia z dnia 8 września 2011 r. i równocześnie z tym wnioskiem złożył skargę kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku podniósł, że wnioskodawczynie jest osobą nieporadną, która - działając bez profesjonalnego pełnomocnika - popełniła szereg błędów procesowych przede wszystkim z powodu podeszłego wieku, a co za tym idzie olbrzymich trudności ze zrozumieniem istotnych informacji. Zdaniem Sądu Okręgowego wniosek o przywrócenie terminu został złożony po upływie terminu przewidzianego w art. 169 § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c., termin ten bowiem należy liczyć od dnia, w którym doręczono wnioskodawczynie postanowienie Sądu Najwyższego oddalające jej zażalenie na postanowienie z dnia 10 stycznia 2012 r. odrzucające skargę kasacyjną, jako wniesioną po upływie terminu, co nastąpiło w dniu 4 lutego 2013 r. (k. 486). Wnioskodawczynie natomiast swój pierwszy wniosek sporządzony osobiście złożyła dopiero w dniu 20 lutego 2013 r. Zdaniem Sądu Okręgowego, nie można przyjąć braku winy wnioskodawczynie w uchybieniu terminu, tym bardziej że twierdzeniom pełnomocnika o nieporadności wnioskodawczynie przeczy jej aktywność w toczącym się postępowaniu, w tym składanie licznych wniosków i skarg. Poza tym przywrócenie terminu ze względu na stan zdrowia wymaga ustalenia, że występująca jednostka chorobowa stanowiła niedającą się usunąć przeszkodę w zachowaniu uchybionego terminu, tego zaś wnioskodawczynie nie wykazała. Z tych względów Sąd Okręgowy odrzucił wniosek o przywrócenie terminu, jako spóźniony i w związku z tym odrzucił skargę kasacyjną.

W zażaleniu na postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 12 września 2014 r. wnioskodawczynie wniosła o jego uchylenie w części odrzucającej skargę kasacyjną oraz o rozpoznanie - na podstawie art. 380 w związku z art. 398<sup>21</sup> i art. 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c. - postanowienia odrzucającego wniosek o przywrócenie terminu i uwzględnienie tego wniosku. Skarżąca podniosła zarzut naruszenia art.

168 § 1 i art. 169 § 2 k.p.c. przez przyjęcie, że nie przedstawiła okoliczności uzasadniających przywrócenie uchybionego terminu, co z kolei skutkowało naruszeniem art. 398<sup>6</sup> § 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Dokonując - na podstawie art. 380 w związku z art. 398<sup>21</sup> i art. 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c. - kontroli postanowienia Sądu Okręgowego o odrzuceniu wniosku o przywrócenie terminu, trzeba przypomnieć, że - zgodnie z art. 169 § 1 i 4 k.p.c. - pismo z wnioskiem o przywrócenie terminu wnosi się do sądu, w którym czynność miała być dokonana, w ciągu tygodnia od czasu ustania przyczyny uchybienia terminowi, jednak co do zasady przed upływem roku od uchybionego terminu. Według art. 171 k.p.c., spóźniony wniosek o przywrócenie terminu podlega odrzuceniu, z tym że przewidziany w art. 169 § 1 k.p.c. tygodniowy termin do złożenia wniosku o przywrócenie terminu może zostać przywrócony na zasadach ogólnych (zob. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2009 r., III CZP 117/08, OSNC 2009, nr 7-8, poz. 91 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 października 2001 r., IV CZ 163/01, OSNC 2002, nr 5, poz. 70).

W świetle art. 168 § 1 k.p.c., wniosek o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej nie może być uwzględniony, jeżeli przyczyną uchybienia terminowi było zachowanie strony noszące znamiona winy. Brak winy podlega przy tym ocenie na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w sposób uwzględniający obiektywny miernik staranności, jakiej można wymagać od strony należycie dbającej o swoje interesy.

Skarżąca nie kwestionowała, że uchybiła terminowi, twierdziła natomiast, że doszło do tego z przyczyn przez nią niezawinionych w postaci nieporadności, wynikającej z jej podeszłego wieku, zwłaszcza trudności ze zrozumieniem i zapamiętywaniem istotnych informacji, a ponadto słabego słuchu i wzroku. Zarzuciła, że - wbrew odmiennej ocenie Sądu Okręgowego - duża ilość składanych przez nią pism i wniosków nie świadczy o jej sprawności intelektualnej, ponieważ istotne znaczenie ma treść złożonych pism, a nie ich ilość, natomiast składane przez nią pisma, wnioski i skargi okazały się bezcelowe. Powodem tego jest jej

podeszły wiek, liczy bowiem 75 lat, a co za tym idzie ma duże trudności ze zrozumieniem i zapamiętywaniem informacji.

Samo powołanie się na fakt ukończenia 75 lat nie jest przyczyną usprawiedliwiającą uchybienie terminowi do dokonania czynności procesowej, w tym wieku bowiem sprawność intelektualna nie jest jeszcze ograniczona do tego stopnia, by uniemożliwiała zrozumienie informacji. Skarżąca nie wykazała natomiast, by z przyczyn chorobowych znajdowała się w stanie wyłączającym możliwość zrozumienia i zapamiętywania informacji. Nie można zatem przyjąć, że uchybienie terminowi nastąpiło bez winy skarżącej.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>14</sup> w związku z art. 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c. oddalił zażalenie jako pozbawione uzasadnionych podstaw.